7. Laurence M. The Diviners. Toronto: McClelland@Stewart. 1995. 493p. 8.
8. Maugham S. Theatre. M.: Vyssaja Skola. 1985. 223 p.
9. Ng C. Little Fires Everywhere. New York: Penguin Press, 2017. 338 p.
10. The O'Henry Prize Stories. New York. Anchor Books. 2007. 357p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олександра Дейчаківська – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології Львівського національного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: історія англійської мови, теоретична граматика, проблеми перекладу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Oleksandra Deychakivska – Candidate of Science, Associate Professor, Associate Professor of the English Department at the Ivan Franko Lviv National University.

Scientific interests: history of English, theoretical English Grammar.

УДК 811.111'42'373
DOI: 10.36550/2522-4077-2022-1-202-135-139

МАРКЕРИ РАСОВОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ В АНГЛОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ РІШЕННЯ

Анна ЗІНЧЕНКО (Суми, Україна)
ORCID: 0000-0002-5672-2331
e-mail: annascent@gmail.com

Марія РУДЕНКО (Суми, Україна)
ORCID: 0000-0002-2626-312X
e-mail: m.rudenko2906@gmail.com

ЗІНЧЕНКО Анна, РУДЕНКО Марія. МАРКЕРИ РАСОВОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ В АНГЛОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ РІШЕННЯ.

У статті розглянута проблема перекладу маркерів расової приналежності, які використовуються у англомовних публіцистичних текстах. Приділена додаткова увага статусу публіцистичного перекладу як самостійного; побіжно оглянуто вимогу толерантності в ньому. Розглянуті конкретні випадки перекладу з використанням перекладацького аналізу для визначення ефективних прийомів відтворення, за яких ужитий перекладацький еквівалент буде адекватним і політкоректним. Запропоновано алгоритм перекладацьких дій для складних випадків публіцистичних маркерів расової приналежності.

***Ключові слова**: маркер расової приналежності, публіцистика, переклад, толерантність, політкоректність, перекладацький прийом.*

ZINCHENKO Anna, RUDENKO Maria. MARKERS OF RACIAL IDENTIFICATION IN ENGLISH PUBLICISTICS: TRANSLATION SOLUTIONS.

The article considers the translational aspects of racial identifiers into Ukrainian and determined the most efficient ways of translation according to the unique characteristics of publicistic contexts analyzed. The efficient translational solutions for conforming political correctness and tolerance while translating racial markers were suggested. The paper considers the publicistic translation as a separate type of translation, regarding its goals, functions and terminology spheres. It is stated that the language of journalism is gradually getting rid of racial bias, setting specific policies and standards for translation as well. Studying the translation aspect of racial identifiers vocabulary based on fragments of English-language journalistic discourse allowed us to state the peculiarities of the translation of journalism in general and markers of ethnicity in particular. The article gives empirical examples of racial markers translations, revealing successful solutions that contribute to maintaining pragmatism and political correctness. It was stated, that a translator should closely observe the equivalents range in the Ukrainian language in order to choose the most conforming. The cases analysis showed, that one-lexeme markers could be translated the easiest, however, they are comparatively more racially biased. However, two- and more component structures of racial markers, though, state the most difficulty for translation due to the extent of lexemes included, obtain better

unbiased meaning. The study describes the algorithms of translation actions aimed at preserving the adequacy and equivalence of maintenance for cases when the accurate Ukrainian-language equivalent is absent or may obtain dysphemical sense. The article highlights the necessity of elaborating efficient unified translational decisions in order to convey the publicistic message in a politically correct tone.

***Key words**: racial identification markers, publicistics, translation, tolerance, political correctness, translation technique.*

Постановка проблеми. Глобальні зрушення сьогодення безумовно впливають на розвиток перекладацької справи, змушуючи її підлаштовуватися під вимогливість суспільства. Зважаючи на необхідність поширення світом важливої інформації про різні національності та етноси, перекладачам нині варто приділяти ретельну увагу їх коректному називанню перекладною мовою. Тема вербального расизму, яка не одне десятиліття турбує дослідників лінгвістичних студій, не оминула й перекладознавство. Особливо гостро це питання стоїть у випадках перекладу низки ідентифікаторів національностей, використовуваних у публіцистиці: подекуди виконання толерантного та адекватного перекладу може завдати перекладачеві значного клопоту. Зважаючи на усе вищесказане, актуальність цієї розвідки обумовлена необхідністю огляду особливостей перекладу маркерів расової ідентифікації українською мовою на конкретних прикладах з англомовної публіцистики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню публіцистичного перекладу як самостійного виду присвячена досить обмежена кількість наукових робіт. На думку вченої С. Баснетт, у публіцистиці найцікавіше для вивчення – взаємовідносини автора повідомлення та аудиторією, мотиви творення тексту, реалізація прагматики в ньому, а не відтворення цих текстів іншими мовами (Basnett, 2014: 134). Утім, деякі вчені все ж намагалися розглянути публіцистику з точки зору транслятології. Так, А. В. Фьодоров розуміє переклад публіцистики як один із видів суспільно-політичного перекладу, оскільки він вирізняється за жанровістю та стилістикою текстів оригіналу (Федоров, 2002 : 169). К. Райс пропонує вважати переклад публіцистичних текстів проміжною формою, наслідком поєднання кількох інших типів тексту (Райс). Варто відміти позицію В. В. Алімова, який вирізняє публіцистичний переклад в самостійний переклад, а його характерною особливістю називає поєднання художнього та спеціального типів перекладу (Алимов, 2005: 26).

Н. Р. Гейко продовжує думку по самостійність публіцистичного перекладу, зазначаючи, що від інших видів перекладу він відрізняється функціональною, комунікативною, прагматичною спрямованістю, специфікою термінології, яка входить у публіцистичні тексти (майже усі сфери суспільного існування) і виконуваними функціями (ознайомча, стимулююча) (Гейко, 2019: 50).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Адекватне культурологічне відтворення публіцистичного тексту, конвертування суспільно-важливих елементів інформаційного повідомлення, правильне трактування ужитих термінів – усе це вимагає від перекладача обізнаності в актуальних світових та місцевих подіях і розуміння останніх суспільних трендів (Husam, 2015: 21-22). Услід сказаному, ми відносимо маркери расової ідентичності до сфери проблемної перекладацької лексики, оскільки їх відтворення потребує зважання на норми політкоректності зокрема, та толерантності загалом.

Формулювання цілей статті. Оскільки метою пропонованої статті є висвітлення перекладацької проблеми лексичних маркерів расової приналежності в публіцистиці, то її основним завданням є огляд перекладацьких рішень, які полегшать відтворення означеної групи слів, зокрема, українською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перекладацький аналіз фактичного матеріалу, дібраного з англомовних публіцистичних джерел, дозволив зробити висновки про низку ефективних практик відтворення лексичних маркерів расової ідентичності українською мовою.

Однією із поширених лексем, яка апелює в публіцистичному тексті до певної раси, є прикметник *black.* З точки зору перекладу, він майже не викликає складнощів, оскільки має український еквівалент «темношкірий». Наприклад, ***Black*** *pastors: Ahmaud Arbery case highlights historical community role* (USA Today, 2021, December 7) – ***Темношкірі*** *пастори: Справа Ахмада Оберрі підкреслила важливість існування історичної спільноти*; *Essential California: A push to protect a historic* ***Black*** *church in Venice* (LA Times, 2022, January 14) – *Каліфорнія в усій своїй природній красі: рух за збереження історичної церкви для* ***темношкірих*** *у Венеції*. Проте, в плані політкоректності перекладачеві варто зважати на кінцевий смисл перекладеного речення. Цікаво, що субстантивній лексемі *black* властивий сильніший відтінок нетерпимості, а тому майже не вживається в публіцистиці через свою умовну толерантність

Подальший огляд перекладацьких рішень проблеми коректного відтворення лексичних маркерів расової приналежності показав, що еквівалентний переклад є вдалим прийомом для непоширених конструкцій. Так, двокомпонентні конструкції часто репрезентовані поєднанням двох якісних прикметників, які можуть вказувати одночасно на етнічне походження та громадянство, наприклад: *The Pillars of African American History: Ibi Zoboi's Kwanzaa Picture Book* (The New York Times, 2021, December 10) – *Стовпи* ***афроамериканської*** *історії: Кванзійська фотокнига Ібі Зобої*. У пропонованому фрагменті расово-маркована лексема має зручний український відповідник – ад'єктив «афроамериканський», який загальноприйнятим та визнаний політкоректним.

Загалом, варіант обрання відповідника, утвореного блендингом двох прикметників є універсальним для номінацій такого типу, у тих випадках, коли вони виконують функцію означення, до прикладу: *Torrance police warn of burglars who appear to be targeting* ***Asian American*** *homeowners* (LA Times, 2022, December 5) – *Поліція Торренсу попереджає про грабіжників, які вочевидь мітять на будинки* ***американоазійських*** *власників*; *The NHS is launching a fresh attempt to recruit tens of thousands of volunteers from* ***British Asian*** *communities to its coronavirus vaccine campaign* (The Guardian, 2020, August 16) – *Британське МОЗ робить нову спробу на брати десятки-тисяч волонтерів з* ***британоазійських*** *громад для проведення кампанії з вакцинації від коронавірусу*.

Проте, у випадках уживання цих лексем для апеляції до людей застосування прийому смислового додавання, а саме лексеми «походження» створюватиме необхідний ефект політкоректності, наприклад: *You can count the number of* ***British Asians*** *in Premier League history on one hand…* (The Guardian, 2020, July 6) – *Кількість гравців* ***британоазійського походження*** *в Премєр-лізі за всю її історію можна порахувати на пальцях однієї руки…; Mayoral races could be huge milestones for* ***Asian Americans*** (The Independent, 2018, March 22) – *Вибори на пост мера можуть стати значною віхою для* ***американців азійського походження***; *Are* ***Arab Americans*** *people of color? Mayor vote raises issue"* (The Independent, 2018, March 22)" – *Невже* ***американці арабського походження*** *також відносяться до кольорового населення? Питання нагального значення під час виборів на посаду мера*.

Тим не менш, у корпусі виявлених прикладів траплялися випадки расово-маркованої лексики, які потребували еквівалентного перекладу із заміною частин

мови. Показовим прикладом цьому перекладацькому прийому є фрагмент публіцистичного тексту "*Nathan Martin, an **American-born Black runner**, has history in mind at New York City Marathon"* (USA Today, 2021, December 10) – *Натан Мартін, **темношкірий американець**, вигадав цілу історію, доки брав участь у Міському марафоні Нью-Йорку*. Складнощі для збереження політкоректності при перекладі маркера етнічної віднесеності в цьому випадку становить трикомпонентна сполука *American-born Black*. Саме через її поширеність та смислову обтяженість оскільки переклад українською за допомогою прямого відповідника мав би абсурдний вигляд. Відтак, успішним перекладацьким рішенням вважаємо поєднання низки прийомів: заміна частин мови у поєднанні зі смисловою перестановкою та опущенням лексеми *runner* (задля уникнення логічної тавтології, оскільки далі в реченні вказується участь пана Мартіна в марафонському забігу).

Як продемонстрував попередній приклад, поширеність конструкції із расовим маркером прямопропорційно впливає на рівень перекладної складності фрагмента. Так, конструкції типу "*іменник+ **of +color***" також можуть викликати складнощі. Порівняймо: *Local elections see historic victories for **people of color*** (USA Today, 2021, November 3). Результати перекладацького аналізу показали три можливі варіанти перекладу:

1. *Історичні перемоги **не білого населення** на місцевих виборах*;

2. *Історичні перемоги для **населення з не білим кольором шкіри** на місцевих виборах*;

3. *Історичні перемоги для **кольорового населення** на місцевих виборах*.

Усі перелічені варіанти є еквівалентним перекладами англомовного публіцистичного уривку, проте певним чином порушують вимогу політкоректності та толерантності: 1) сполуки «не біле населення» та «не білого кольору» доволі грубо вказує на відмінність у кольорі шкіри електорату; 2) лексемі «кольоровий» в українській мові також властиве дисфемістичне значення.

У таких випадках перекладачеві варто покеровуватися одним із наступних варіантів перекладацьких дій:

1. визначитися із вказівкою на точну назву національності/народності, про які йшла мова. Якщо в повному варіанті тексту ця інформація зазначена, то варто скористатися прийомом контекстуальної заміни на точнішим відповідником;

2. за відсутності уточнюючої інформації варто порадитися з редактором газетного видання, в якому перекладений матеріал буде надруковано. Існує ймовірність, що видання вже послуговується певним усталеним політкоректним вокабуляром, яким перекладачеві варто скористатися;

3. перечитати повний текст оригіналу й самостійно обрати один з найбільш підходящих еквівалентів. Утім, перекладач має володіти набором аргументів на підтримку обраного перекладацького рішення – у випадку виникнення конфлікту інтересів.

Висновки та перспективи дослідження. Публіцистичний переклад визнається як самостійний вид лише небагатьма транслятологами. Проте, докладне вивчення перекладознавчої літератури дозволяє зробити висновок на підтримку цього статусу, враховуючи його функціональне навантаження, комунікативну й прагматичну спрямованості, специфіку залучених термінологій. Особливістю сучасної публіцистики є транслювання цінностей толерантного суспільства, що встановило вимоги й до публіцистичного перекладу. Вбачаючи необхідність напрацювання ефективних перекладацьких рішень, у статті був проаналізований ряд фрагментів публіцистичних матеріалів та запропоновані прийоми відтворення різнотипових маркерів етнічної ідентифікації. У ході проведення перекладацького аналізу також

вдалося навести алгоритм перекладацьких дій для виконання адекватного перекладу. Перспективним вважаємо поглиблене дослідження перекладу публіцистики в аспекті відтворення політкоректних звертань до різних етнічностей.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Алимов В. В. Перевод в сфере профессиональной коммуникации : учебное пособие. Москва, 2005. 160 с.

2. Гейко Н. Р. Закономерности и критерии перевода общественно-политической лексики в публицистическом дискурсе (на материале русского и английского языков) : дисс. … канд. филол. наук : 10.02.20 сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание. Челябинск, 2019. 210 с.

3. Райс К. Классификация текстов и методы перевода. URL : http://zhurnal.lib.ru/w/wagapow_a_s/rais-classif.shtml. (дата звернення: 14.01.2021).

4. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) : учебное пособие. СПб., 2002. 416 с.

5. Bassnett S. Translation. The new critical idiom. L., 2014. 212 p.

6. Husam H. O. Translation of political discourse in the middle-eastern context. Pakistan Journal of Languages and Translation Studies. Pakistan, 2015. P. 16-27.

7. Los Angeles Times. URL : https://www.latimes.com/

8. The Guardian. URL : https://www.theguardian.com/international

9. The Independent. URL : https://www.independent.co.uk/

10. The New York Times. URL : https://www.washingtontimes.com/

11. USA Today. URL : https://www.usatoday.com/

REFERENCES

1. Alimov, V. V. (2005). Perevod v sfere professionalnoi kommunikatsyi. [Translation in Professional Communication]. Moscow. 160 p.

2. Heiko, N. R. (2019). Zakonomernosti i kriterii perevoda obshestvenno-politichskoi leksiki v publitsysticheskom diskurse (na material russkogo i angliiskogo yazykov). [Consistency and Criteria of General and Political Vocabulary in Publicistic Discourse (In Russian And English) : disseratation thesis PhD in Philology 10.02.20. Chelybinsk. 210 p.

3. Rice, K. Klassifikatsyia tekstov i metody perevoda. [Texts Classification and Translation Methods]. URL : http://zhurnal.lib.ru/w/wagapow_a_s/rais-classif.shtml. (last accessed: 14.01.2021).

4. Fedorov, A. V. (2002). Osnovy obshchey teorii perevoda (lingvisticheskiye problemy). [Basics of Translation Theory (Linguistic Problems). Saint-Petersburg. 416 p.

5. Bassnett S. Translation. The new critical idiom. L., 2014. 212 p.

6. Husam H. O. Translation of political discourse in the middle-eastern context. Pakistan Journal of Languages and Translation Studies. Pakistan, 2015. P. 16-27.

7. Los Angeles Times. URL : https://www.latimes.com/

8. The Guardian. URL : https://www.theguardian.com/international

9. The Independent. URL : https://www.independent.co.uk/

10. The New York Times. URL : https://www.washingtontimes.com/

11. USA Today. URL : https://www.usatoday.com/

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Анна Зінченко – кандидат філологічних наук, асистент кафедри германської філології Сумського державного університету.

Наукові інтереси: дослідження расової лінгвістики.

Марія Руденко – магістр першого року навчання, кафедра германської філології Сумського державного університету.

Наукові інтереси: перекладацькі аспекти назв етнічностей в публіцистиці, політкоректність.

INFORMATION ABOUT AUTHORS

Anna Zinchenko – PhD in Philology, Lecturer of the Department of Germanic Philology, Sumy State University.

Scientific interests: racial linguistics.

Maria Rudenko – Master student, the first year of study at the Department of Germanic Philology, Sumy State University.

Scientific interests: translational aspects of ethnicity names in publicistic texts, political correctness.